

**Сучасні тенденції розвитку бібліотек вищих навчальних закладів:
до 90-річчя Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету**

*Тетяна Павленко,
заступник директора НБ ХНМУ з інформаційних технологій*

На досвіді Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету розглянуті особливості сучасного стану бібліотек вищих навчальних закладів України. Підкреслюється, що зміст бібліотечно-інформаційної діяльності визначається розвитком новітніх комунікаційних технологій.

Стрімке вторгнення цифрових технологій привело до радикальних змін усіх напрямів діяльності бібліотеки: від традиційного інструментарію до методів обслуговування, доступу до ресурсів, форм надання інформації. Відтепер роль і значення бібліотеки визначаються не тільки кількістю і різноманітністю її фонду, але й комфортністю послуг, які вона може надати.

Дослідження публікацій, участь у семінарах та науково-практичних конференціях, ознайомлення з досвідом роботи і, нарешті, власна практика Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ) свідчать про деякі особливості сучасного етапу розвитку бібліотек вищих навчальних закладів (внз) України, що спостерігаються принаймні у двох сферах: інформаційному обслуговуванні користувачів та професійній компетентності бібліотечних працівників. Розглянемо найбільш важливі, з нашої точки зору, тенденції:

1 Інформаційне обслуговування користувачів:

- 1.1 Перетворення системи інформаційних ресурсів.
- 1.2 Зміна характеру інформаційних запитів.
- 1.3 Розширення системи послуг.
- 1.4 Посилення консультативної функції бібліотеки.
- 1.5 Впровадження on-line доступу до ресурсів і послуг.
- 1.6 Вплив технологій Web 2.0.

2 Професійна компетентність бібліотечних працівників:

- 2.1 Зміна ролі бібліотекаря.
- 2.2 Підвищення технічної обізнаності персоналу.

Зауважимо, що запропонований перелік є результатом досліджень авторки і не претендує на винятковість чи вичерпаність.

1 Інформаційне обслуговування користувачів

1.1 Перетворення системи інформаційних ресурсів

Принциповий вплив на розвиток бібліотечно-інформаційного обслуговування в НБ ХНМУ надає трансформація системи інформаційних

ресурсів з використанням електронних технологій. Стратегія НБ ХНМУ орієнтована сьогодні на створення єдиного комунікаційного простору як гармонійного зібрання друкованої та електронної колекцій, що досягається шляхом формування власних та організації доступу до світових інформаційних ресурсів.

Так, фонд друкованих видань формується вже понад 200 років¹ і налічує 1 млн. прим.² Протягом останніх років активно створюється електронна бібліотека, яка на цей час містить:

- майже 1 тис. компакт-дисків, з яких близько 500 – навчальна література українською, російською, англійською мовами;
- понад 2600 файлових документів, серед яких: періодичні і навчально-методичні видання ХНМУ; підручники; посібники; атласи; наукові видання; дисертації і автореферати дисертацій; матеріали конгресів і конференцій; збірки наукових праць тощо.

Склад повнотекстового електронного ресурсу розкривається в електронному каталозі (ЕК) бібліотеки у вигляді бібліографічних записів, що включають також посилання на повний текст документу. Важливою складовою цієї роботи є переведення зберігання повнотекстових документів з локального в мережевий режим, що забезпечує оперативний доступ до них та ефективне управління архівом.

Формування ЕК почалося в НБ ХНМУ на початку 1992 р. і зараз він налічує понад 190 тис. записів. З 2009 р. доступ до ЕК здійснюється в режимі on-line і на цей час зареєстровано майже 175 тис. результативних пошуків, понад 1 500 звернень до повнотекстових документів.

Таким чином, змінюються не тільки матеріальні носії, а й форми подачі інформації і при цьому спостерігається своєрідне стирання граней між особливостями джерел первинної і вторинної інформації.

Нові можливості в задоволенні інформаційних потреб користувачів відкриває перед НБ ХНМУ вільний доступ до Інтернет. Довідково-бібліографічний апарат (ДБА) бібліотеки, набуває величезної інформаційної потужності, об'єднуючи пошукові можливості власних каталогів і картотек з необмеженими можливостями зовнішніх ресурсів. За рахунок представлених в мережі авторитетних БД, бібліотечних каталогів, різноманітних порталів, електронних бібліотек тощо Інтернет поступово перетворюється на одне з пріоритетних джерел для виконання будь-яких запитів, дозволяючи оперативно корегувати пошук і створювати гнучкий пошуковий алгоритм.

З метою вивчення можливостей інформаційно-пошукових систем, виявлення якісних і достовірних ресурсів з освіти, медицини та суміжних наук фахівці бібліотеки проводять моніторинг глобальної мережі. Результатом

---

¹ Історія НБ ХНМУ бере початок у 1805 р. з кафедральних бібліотек медичного факультету Харківського Імператорського університету.

² Всі статистичні дані подано станом на 20.08.2010 р.

аналітико-синтетичної обробки інформації є систематизований показчик адрес різноманітних Web-ресурсів, який перебуває в стані безперервного оновлення і поповнення.

Пріоритетним розділом показчика є посилання на адреси повнотекстових періодичних видань з медицини. При такій формі робота з текстом найбільш ефективна: під час пошуку користувачі мають змогу не тільки економити час, а й позбавляються необхідності безпосереднього перегляду масивів документів, отримують сучасну і найбільш релевантну запити інформацію.

Поява електронних джерел дозволяє збільшити об'єм наданої інформації, змінює її якісно, розширює перелік інформаційних послуг і в цілому – можливості інформаційного обслуговування.

Але наявність ресурсів віддаленого доступу не виключає необхідності формування і використання власних інформаційних ресурсів – праць учених, викладачів і співробітників університету. На порядку денному – вирішення проблеми відкритого контенту наукової скарбниці ХНМУ.

Важливим завданням НБ ХНМУ є розробка політики організації та створення університетського репозитарію – електронного архіву повнотекстових версій навчально-методичних посібників, монографій, авторефератів дисертацій, статей, лекційних матеріалів, підготовлених вченими, викладачами, співробітниками і студентами університету, з доступністю публікацій через Інтернет. Вже зроблені певні кроки в цьому напрямі.

Наприкінці 2009 р. питання створення репозитарію було обговорено і ухвалено на засіданні Бібліотечної ради. В січні 2010 р. бібліотека підготувала матеріали і розробила план заходів щодо реалізації проекту, його подальшого просування і ознайомлення громадськості університету.

1.2 Зміна характеру інформаційних запитів

Останніми роками в НБ ХНМУ спостерігається зміна характеру інформаційних запитів в режимі «запит-відповідь» по задоволенню разових або постійних звертань користувачів. В процесі пошуку та аналітико-синтетичної обробки інформації все частіше доводиться використовувати не традиційні прийоми, а застосовувати індивідуальний підхід, тобто у кожному окремому випадку створювати «персональний» алгоритм залежно від особливостей і складності конкретного запиту. У свою чергу це веде до зміни характеру виконуваних довідок, які поступово стають «робочим» етапом пошуку, а не його результатом.

Користувачі все частіше прагнуть отримати саме інформацію, а не посилання на її джерело. Самостійні розшуки поступаються місцем цілеспрямованому звертанню користувача до бібліографа на пошук професійно обробленої інформації, адаптованої до його конкретних потреб, представленої в зручній для нього формі і на вибраному їм матеріальному носіїві.

Використання електронних джерел для пошуку інформації з перевагою повнотекстових БД якраз і дозволяє отримати «інформацію як таку». Для виконання найбільш складних тематичних інформаційних пошуків

використовуються БД на компакт-дисках: «Російська медицина», РЖ «Медицина», «Український реферативний журнал» тощо. Безлімітний доступ до Інтернет дає можливість звертатись до віртуальних БД біомедичної спрямованості (EBSCO, PubMed, HINARI, Nature Publishing Group та ін.) для виконання запитів різної складності.

Таким чином, в практиці роботи НБ ХНМУ письмова тематична довідка зазнала зміни не тільки в технології виконання, але і в найменуванні – традиційний «Архів виконаних довідок» отримав назву «БД виконаних тематичних інформаційних пошуків». Як правило, результатом подібного тематичного пошуку є «інформаційний пакет», який крім традиційного переліку джерел, відібраних за темою, містить також значну кількість повнотекстових документів статей, оглядів, рефератів тощо українською, російською та іноземними мовами.

На цей час «БД виконаних тематичних інформаційних пошуків» містить 846 довідок і налічує майже 150 тис. джерел.

1.3 Розширення системи послуг

На сучасному етапі розвиток медичної освіти та науки безпосередньо залежить від якості бібліотечно-інформаційного обслуговування. Студенту, викладачеві, вченому, лікарю потрібні потужні інформаційні ресурси і оперативний доступ до них.

Разом з тим, росте сфера впливу НБ ХНМУ, збільшується кількість сторонніх користувачів, активізується попит найбільш важливих видань з фонду читального залу, виникає потреба на послуги, пов'язані з використанням комп'ютерних технологій. Електронна інформація набуває все більшого розповсюдження і для окремих категорій користувачів стає більш вагомим, про що свідчать результати соціологічних досліджень НБ ХНМУ у 2007 та 2010 рр. Проте освоєння електронних ресурсів і сервісів вимагає певної інформаційної культури.

Ці фактори дещо корегують функції бібліотеки, спонукають до пошуку нових форм і методів організації обслуговування. Наші користувачі чекають від бібліотеки не тільки набору класичних послуг в традиційній формі, що надаються на абонементі і в читальних залах, але і нових послуг за допомогою сучасних засобів їх надання.

Орієнтиром в роботі НБ ХНМУ є принцип «Бібліотека – для користувача» і користувач має право сподіватися на комплекс різноманітних послуг в одному місці.

За останні 5 років система бібліотечно-інформаційних послуг НБ ХНМУ поступово розширилася, деякі з них (що потребують додаткових матеріальних витрат) з кінця 2008 р. було введено на платній основі.

Так, систему нових послуг складають:

Бібліотечні послуги (додаткові)

- обслуговування сторонніх користувачів;

- нічний абонемент та абонемент вихідного дня.

Інформаційні послуги (додаткові)

- виконання тематичних інформаційних пошуків;
- складання та редагування бібліографічних списків;
- користування залом електронної інформації (як додаткова тільки для сторонніх користувачів).
- систематизація наукових робіт за УДК (як додаткова тільки для сторонніх користувачів).

Консультаційні послуги

- проведення групових консультацій для користувачів-студентів;
- проведення семінарів-презентацій для молодих науковців.

Сервісні послуги (додаткові)

- ксерокопіювання документів;
- друкування документів на принтері;
- сканування документів;
- запис інформації на електронні носії.

Отже, при наданні послуг пріоритетним є інтегрований підхід до обслуговування користувачів на основі надання комфортного і ефективного доступу до традиційних і електронних інформаційних ресурсів.

1.4 Посилення консультативної функції бібліотеки

Широковідома точка зору, що в Інтернеті «все є» часто трактується помилково. Так, в Інтернеті дійсно є багато корисної інформації, але виключно для того, хто володіє «секретами» її пошуку.

Трохи викликає занепокоєння тенденція активного інтересу студентства до Інтернет-банків рефератів і водночас щорічне збільшення замовлень молодих науковців НБ ХНМУ на виконання тематичного пошуку інформації. Вважаємо, що однією з причин цього явища є непідготовленість до самостійної орієнтації в світовому інформаційному просторі. Оскільки знайомство з електронними технологіями і «легкість» використання глобальної мережі ще не свідчать про достатній рівень інформаційної культури.

Інтернет тільки за певних умов може стати могутнім інструментом науки та освіти, і в числі таких неодмінних умов є створення відповідного бібліотечно-інформаційного середовища. Досить довго бібліотека вважалась лише «тихим місцем для читання», важливим джерелом надання інформації і сьогодні є нагальна потреба в підвищенні її консультативної функції, впровадженні навчальних технологій. Тому одне з головних завдань НБ ХНМУ – надати користувачам практичних навичок цілеспрямованої самостійної роботи, уміння знаходити, критично осмислювати і використовувати інформацію.

Перш за все, значна кількість консультацій з методики бібліографічного пошуку та використання традиційного ДБА бібліотеки виконується під час чергувань в залі каталогів. Особлива увага при цьому приділяється студентам

молодших курсів. Головне – роз'яснити «як» і «де» шукати необхідну інформацію у кожному конкретному випадку в залежності від суті запиту.

Для магістрантів, аспірантів, клінічних ординаторів актуальними питаннями є правила складання бібліографічного опису і оформлення списків літератури до наукових робіт. Це також є важливим об'єктом для проведення консультацій і надання практичної допомоги у відповідності до діючих стандартів.

У залах електронної інформації для студентів та науковців досвідчені бібліографи знайомлять новачків з різноманітними інформаційними ресурсами і системами, безпосередньо біля робочих місць користувачів надають необхідні рекомендації з уміння трансформувати запит, створювати гнучкий пошуковий алгоритм, оцінювати різні джерела інформації тощо.

Постійними є також групові тематичні консультації студентів з питань використання комп'ютерних технологій, особливостей роботи в режимі on-line, методики ефективного пошуку і відбору інформації, що проводяться як практичні заняття в залі електронної інформації. При цьому ми орієнтуємось не на абстрактні знання і уміння, а максимальний взаємозв'язок навиків інформаційного пошуку із змістовним аспектом навчального процесу.

Традиційними вже стали заняття і для інших категорій користувачів. Так, для молодих науковців (аспірантів, лікарів-інтернів, клінічних ординаторів, магістрантів, студентів-членів студентського наукового товариства) двічі на рік бібліотека проводить поглиблені семінари-презентації на допомогу організації самостійної науково-дослідної роботи, інформаційного і патентного пошуку, доступу до міжнародних інформаційних ресурсів та ефективного їх використання.

В роботі семінарів беруть активну участь не тільки провідні фахівці бібліотеки, а й викладачі і завідувачі кафедр університету. Безпосередньо у залах електронної інформації бібліотеки учасники семінарів знайомляться з алгоритмом інформаційного пошуку, одержують відповіді на численні запитання.

1.5 Впровадження on-line доступу до ресурсів і послуг

Багато хто вже відчуває себе цілком комфортно «в мережі»: в режимі on-line відбувається спілкування, виконуються банківські операції, здійснюються купівля-продаж товарів. Сучасний користувач цілком логічно очікує, що до всіх видів інформації і послуг (у тому числі бібліотечних) існує безперебійний доступ.

Потенційний користувач бібліотеки прагне служби електронного інформування і замовлення, розширення доступу до повнотекстових баз даних, електронної доставки документів і віртуальної довідкової служби... І він цілком правий! Все це можливе завдяки електронним технологіям, коли користувач може отримати інформацію, не відвідуючи бібліотеку.

Майбутнє НБ ХНМУ пов'язане з поняттям «віртуальна бібліотека» і наші користувачі поступово теж залучаються до віртуального сервісу. На бібліотечній сторінці загального Web-сайту університету представлено актуальну для користувачів інформацію про Наукову бібліотеку, її ресурси і послуги, новини про відкриття тріал-доступів до зарубіжних БД, проведення Днів інформації

тощо. Важливим є посилення на ЕК бібліотеки за єдиною технологією доступу локальних і віддалених користувачів. Регулярно оновлюється перелік передплачених бібліотекою періодичних видань на поточний рік, Інтернет-посилання на повнотекстові періодичні видання України і Росії.

Це було першим етапом впровадження on-line доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів. На жаль, технологічні особливості окремої сторінки не дозволяють певною мірою розкрити всі можливості віртуального обслуговування користувачів.

Тому другим етапом вважаємо створення окремого Web-сайту НБ ХНМУ, головне завдання якого не тільки забезпечення пошуку, а й замовлення документів та їх отримання – що є найважливішим мотивом звертання користувачів до бібліотеки або її Web-сайту. Це є не даниною «моді», а нагальною потребою сьогодення, тим більше при наявності в університеті віддалених клінічних кафедр на базі лікарень та учбових науково-виробничих об'єднань.

Web-сайт – візитна картка бібліотеки в світовому інформаційному просторі і органічна складова системи бібліотечно-інформаційного забезпечення.

За умови наявності окремого Web-сайту бібліотеки у найближчих планах впровадження додаткових послуг, які дозволять підвищити якість і комфортність обслуговування, рівень спілкування:

- служби електронної доставки документів за запитом користувачів – пошук інформаційних ресурсів, надання електронних копій документів, а при необхідності сканування документів з фондів НБ ХНМУ;
- віртуальної довідкової служби, яка передбачає виконання разових запитів віртуальних користувачів, пов'язаних з пошуком різноманітного спектру інформації.

1.6 Вплив технологій Web 2.0

Розглядаючи основні тенденції сучасної бібліотечної практики, неможливо проігнорувати концепцію Web 2.0, впровадження якої в провідних бібліотеках світу називають Бібліотека 2.0 або «Бібліотека другого покоління». Хоча самі поняття є достатньо дискусійними, технології є реальністю і спонукають шукати інноваційні шляхи надання послуг відповідно до змін в культурній моделі поведінки нового покоління. Сучасний потенційний користувач бібліотеки – це людина, яка «живе» в глобальній мережі, для якої Інтернет став не тільки джерелом інформації, а й місцем співпраці і самовиразу. Форуми, блоги, wiki, мультимедіа-банки, відгуки/коментарі, опитування, рейтинги, огляди, теги є популярним контентом користувача.

Ми повинні зрозуміти, що методи, інструменти і сервіси Web 2.0 набули розповсюдження, а також замислитись, як можна застосувати їх для створення концептуально іншого бібліотечно-інформаційного середовища, зокрема наших АБІС, Web-сайтів, ЕК тощо. Основні принципи Web 2.0 – колективізм, кооперація, відкритість, доступність, інтерактивність – повинні грати свою роль у

створенні «бібліотеки другого покоління» – узагальненої моделі бібліотечних on-line сервісів, яка передбачає їх постійне вдосконалення та переоцінку користувачем.

Це означає не заміну традиційних технологій, а скоріше використання додаткового інструменту взаємодії з користувачем, надання йому права стати учасником бібліотечного процесу у спільному створенні інформаційного продукту.

Для НБ ХНМУ, як і для більшості бібліотек ввз, можливості Web 2.0 є поки що об'єктом дослідження, особливо з точки зору впровадження в бібліотечну практику. Ми прагнемо бути на рівні вимог часу і хочемо не просто «йти на поводи» у користувача або скопіювати корисний досвід, а визначити перспективи нової технології з урахуванням особливостей інформаційно-освітнього простору університету.

Наша мета – спонукати користувачів бути нашими партнерами у створенні бібліотеки, яка відповідає їх бажанням і потребам, для чого ми використовуємо різні методи. Можливо принципи Web 2.0 також допоможуть нам в її втіленні. Звичайно, подібна трансформація вимагає чималої попередньої підготовки.

Головну ідею проекту Бібліотека 2.0 – можна визначити, зокрема, так: бібліотека повинна надати користувачеві якомога більше інформації про ресурси і послуги на власному Web-сайті, щоб безпосередньо з нього користувач мав якомога більше функціональності щодо використання цієї інформації.

Реалізація головної ідеї можлива за допомогою багатофункціонального інтерфейсу з використанням відповідних програмних продуктів на Web-платформі.

Отже, потенціал розвитку технології Web 2.0 величезний і накладає на бібліотечних фахівців певні обов'язки. Щоб сприйняти інтелектуальну допомогу користувачів, будьмо готові перерости у «бібліотекаря 2.0».

2 Професійна компетентність бібліотечних працівників

2.1 Зміна ролі бібліотекаря

З підвищенням ролі НБ ХНМУ в інформаційному середовищі університету зазнає зміни вся сфера бібліотечно-інформаційної діяльності: ускладнюються технології, впроваджуються нові послуги, розширюється кількісно і якісно склад інформаційних ресурсів, набирають наукового темпу запити користувачів. Це робить надзвичайно важливим призначення бібліотекаря і диктує нові вимоги до бібліотечних працівників як посередників між користувачами та інформаційними ресурсами.

Бібліотекар сьогодні виконує багато функцій, які не були йому властиві раніше. Він – активний суб'єкт системи соціальних комунікацій, і господарник, що освоює інноваційні напрямки економічної діяльності у невиробничій сфері, і спеціаліст в області інформаційних технологій, і провідник інформаційної культури.

Повсякденна бібліотечна практика потребує зростання професійної кваліфікації на всіх ділянках роботи: при наданні послуг, виконанні довідок, проведенні комплексних заходів, чергуванні у залі каталогів та залах електронної інформації і навіть просто у спілкуванні з відвідувачами бібліотеки, серед яких і студенти, і викладачі, і науковці, і лікарі-практики.

Фахівці НБ ХНМУ, що працюють в умовах сучасних освітніх і комунікаційних технологій, повинні володіти термінологією предметної області з медицини (у тому числі латинською та іншими іноземними мовами), дотримуватись професійної етики і при необхідності застосовувати методи вирішення проблем, використовувати новітні прийоми бібліотечно-інформаційної діяльності.

Сьогодні відбувається трансформація професійних ролей і ми спостерігаємо явне розширення діапазону спеціалізації сучасного персоналу бібліотеки, переміщення ролі бібліотекаря від «зберігача» інформації до «інструктора» з мистецтва розшукувати потрібну інформацію. На перший план виходить уміння зорієнтувати користувача у великому масиві інформаційних ресурсів і компетентно відповісти на безліч запитань, що є показником високої кваліфікації і професійної культури.

Спеціалісти НБ ХНМУ добре уявляють, які документні та інформаційні ресурси найбільш актуальні, де відомості про них знаходяться в світовому інформаційному просторі, як здійснити їх семантичний пошук, обробку і оперативну доставку користувачам.

Необхідність пристосування традиційних бібліотечних технологій до нових інформаційних реалій привела до виникнення нового класу завдань і відповідних напрямів професійної діяльності бібліотекарів, які сьогодні суміщають в своїй роботі традиційні функції і функції консультанта з інформаційного пошуку, мережевого навігатора, інформаційного аналітика, інструктора і організатора знань.

2.2 Підвищення технічної обізнаності персоналу

Інформатизація є одним з пріоритетних напрямів діяльності НБ ХНМУ, яка цілеспрямовано виконує комплексну програму переходу функціонування як електронна бібліотека. При підтримці університету пройдений шлях від локального автоматизованого робочого місця до складної автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи.

Процес комп'ютеризації бібліотеки, що розпочався наприкінці 1991 р. з одного ПК, триває. З 1992 р. створюється ЕК, з 1995 р. використовується електронна пошта, з 1999 р. – Інтернет, до якого з 2006 р. надано безлімітний доступ, з 2000 р. функціонує локальна бібліотечна мережа.

На цей час локальна мережа бібліотеки об'єднує 34 персональних комп'ютери: 24 службових і 10 робочих місць для користувачів. Бібліотека також має один ксерокс, 5 багатофункціональних пристроїв принтер-сканер-ксерокс, дев'ять принтерів, два сканери. Введена в експлуатацію система бездротового

доступу (Wi-Fi) до Інтернет. Для автоматизації технологічних процесів впроваджена АБІС ИРБИС64.

Покращення каналів комунікаційного зв'язку і сучасного технічного обладнання вимагає й постійного підвищення технічної обізнаності бібліотечних працівників, застосування принципово нових знань і умінь.

Перший етап був пов'язаний з адаптацією персоналу до інформаційних технологій і суб'єктивною оцінкою їх перспектив і своїх можливостей. Другим етапом було активне освоєння і впровадження технологічних нововведень на багатьох ділянках роботи. Сьогодні вже стало очевидним, що грамотне застосування комп'ютерних технологій у багато разів підвищує ефективність інформаційного обслуговування, звільняє від рутинних процесів, дає простір для творчої діяльності.

У вирішенні професійних завдань фахівці бібліотеки використовують комплекс сучасної електронно-обчислювальної техніки і освоїли не одну інформаційну систему з автоматизації процесів комплектування і каталогізації. Вони впевнено працюють з сервісами Інтернет і електронними базами даних, повсякденно використовують програмні продукти Office. Крім того, за роки роботи з новими технологіями бібліотекарі в своїй більшості здобули комплекс знань і умінь «просунутого користувача» з елементами адміністрування, що дозволяє елементарно підтримувати комп'ютер в робочому стані, відновити програму чи антивірусну базу.

Отже для бібліотечного працівника будь-якого відділу компетентність у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) стає не менш важливою, ніж у бібліотечній справі.

Висновки

Таким чином, інформатизація суспільства, зростання наукового рівня і інформаційних потреб користувачів обумовлюють необхідність трансформації всієї діяльності бібліотеки сучасного вnz.

Відбувається переосмислення функцій бібліотеки і перехід від управління масивами документів до управління потоками інформації. Поступово бібліотека перетворюється із сховища друкованих документів в автоматизований бібліотечно-інформаційний центр, що забезпечує доступ до інформації, незалежно від місця її зберігання і стає справжнім навігатором у світі інформаційних продуктів і послуг.

Завдання бібліотеки, як і раніше, полягає у задоволенні інформаційних потреб користувачів, проте сьогодні можна помітити тенденцію використання нових форм взаємодії, підвищення комфортності і посилення персоналізації їх обслуговування. Користувачі прагнуть отримання всього комплексу сучасних інформаційних послуг і бібліотека повинна надавати їх.

Новітні тенденції спонукають нас шукати інноваційні шляхи розвитку. Утім, впровадження корисного досвіду мусить проходити з урахуванням реалій, готовності бібліотечних працівників до радикальних перетворень професійного середовища і підвищення професійної компетентності.

В дослідженні особливостей сучасного стану НБ ХНМУ зарано ставити крапку. Бібліотека постійно розвивається, удосконалює свою структуру і внутрішньо-бібліотечні технології, впроваджує нові форми і методи обслуговування. Очевидно, що зміст бібліотечно-інформаційної діяльності і надалі буде визначатися, перш за все, можливостями ІКТ, спонукаючи нас рухатися вперед і адаптуватися до нових умов.

Відомості про автора

Павленко Тетяна Борисівна

Домашня адреса:

61145, м. Харків,

вул. Новгородська, 4-а, кв. 31.

Тел. дом. (057) 701-29-47

Тел. моб. 096 479 62 59